ஸ்ரீ:

ஸ்ரீமதே ராமாநுஜாய நம:

ஸ்ரீமதே நிக3மாந்தமஹாதே3ஶிகாய நம:

ஓம் நமோ ப4க3வதே வாஸுதே3வாய

மஹர்ஷி வேத3வ்யாஸப்ரணீதம் ஸ்ரீமத்3பா4க3வதமஹாபுராணம்

॥ த்ரு’தீயஸ்கந்தே4 ஷட்3விம்ஶோऽத்4யாய: ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ஸ்ரீ ரங்க3ராமாநுஜ மஹாதே3ஶிகன்

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ஸ்ரீ:

ஸ்ரீமதே ராமாநுஜாய நம:

ஸ்ரீமதே நிக3மாந்தமஹாதே3ஶிகாய நம:

ஓம் நமோ ப4க3வதே வாஸுதே3வாய

ஸ்ரீமத்3பா4க3வதமஹாபுராணம்

॥ த்ரு’தீயஸ்கந்தே4 ஷட்3விம்ஶோऽத்4யாய: ॥

ஸ்ரீப4க3வாநுவாச

அத2 தே ஸம்ப்ரவக்ஷ்யாமி தத்த்வாநாம் லக்ஷணம் ப்ரு’த2க் ।
யத்3விதி3த்வா விமுச்யேத புருஷ: ப்ராக்ரு’தைர்கு3ணை: ॥ **1** ॥

ஜ்ஞாநம் நி:ஶ்ரேயஸார்தா2ய புருஷஸ்யாத்மத3ர்ஶநம் ।
யதா3ஹுர்வர்ணயே தத்தே ஹ்ரு’த3யக்3ரந்தி2பே4த3நம் ॥ **2** ॥

அநாதி3ராத்மா புருஷோ
நிர்கு3ண: ப்ரக்ரு’தே: பர: ।
ப்ரத்யக்3தா4மா ஸ்வயஞ்ஜ்யோதிர் -
விஶ்வம் யேந ஸமந்விதம் ॥ **3** ॥

ஸ ஏஷ ப்ரக்ரு’திம் ஸூக்ஷ்மாம் தை3வீம் கு3ணமயீம் விபு4: ।
யத்3ரு’ச்ச2யைவோபக3தாமப்4யபத்3யத லீலயா ॥ **4** ॥

கு3ணைர்விசித்ரா: ஸ்ரு’ஜதீம் ஸரூபா: ப்ரக்ரு’திம் ப்ரஜா: ।
விலோக்ய முமுஹே ஸத்3ய: ஸ இஹ ஜ்ஞாநகூ3ஹயா ॥ **5** ॥

ஏவம் பராபி4த்4யாநேந கர்த்ரு’த்வம் ப்ரக்ரு’தே: புமாந் ।
கர்மஸு க்ரியமாணேஷு கு3ணைராத்மநி மந்யதே ॥ **6** ॥

தத3ஸ்ய ஸம்ஸ்ரு’திர்ப3ந்த4: பாரதந்த்ர்யம் ச தத்க்ரு’தம் ।
ப4வத்யகர்துரீஶஸ்ய ஸாக்ஷிணோ நிர்வ்ரு’தாத்மந: ॥ **7** ॥

கார்யகாரணகர்த்ரு’த்வே காரணம் ப்ரக்ரு’திம் விது3: ।
போ4க்த்ரு’த்வே ஸுக2து3:கா2நாம் புருஷம் ப்ரக்ரு’தே: பரம் ॥ **8** ॥

தே3வஹூதிருவாச
ப்ரக்ரு’தே: புருஷஸ்யாபி லக்ஷணம் புருஷோத்தம ।
ப்3ரூஹி காரணயோரஸ்ய ஸத3ஸச்ச யதா3த்மகம் ॥ **9** ॥

ஸ்ரீப4க3வாநுவாச
யத்தத்த்ரிகு3ணமவ்யக்தம் நித்யம் ஸத3ஸதா3த்மகம் ।
ப்ரதா4நம் ப்ரக்ரு’திம் ப்ராஹுரவிஶேஷம் விஶேஷவத் ॥ **10** ॥

பஞ்சபி4: பஞ்சபி4ர்ப்3ரஹ்ம சதுர்பி4ர்த3ஶபி4ஸ்ததா2 ।
ஏதச்சதுர்விம்ஶதிகம் க3ணம் ப்ராதா4நிகம் விது3: ॥ **11** ॥

மஹாபூ4தாநி பஞ்சைவ பூ4ராபோऽக்3நிர்மருந்நப4: ।
தந்மாத்ராணி ச தாவந்தி க3ந்தா4தீ3நி மதாநி மே ॥ **12** ॥

இந்த்3ரியாணி த3ஶ ஶ்ரோத்ரம் த்வக்3த்3ரு’க்3ரஸநநாஸிகா: ।
வாக்கரௌ சரணௌ மேட்4ரம் பாயுர்த3ஶம உச்யதே ॥ **13** ॥

மநோ பு3த்3தி4ரஹங்காரஶ்சித்தமித்யந்தராத்மகம் ।
சதுர்தா4 லக்ஷ்யதே பே4தோ3 வ்ரு’த்த்யா லக்ஷணரூபயா ॥ **14** ॥

ஏதாவாநேவ ஸங்க்2யாதோ ப்3ரஹ்மண: ஸகு3ணஸ்ய ஹ ।
ஸந்நிவேஶோ மயா ப்ரோக்தோ ய: கால: பஞ்சவிம்ஶக: ॥ **15** ॥

ப்ரபா4வம் பௌருஷம் ப்ராஹு: காலமேகே யதோ ப4யம் ।
அஹங்காரவிமூட4ஸ்ய கர்து: ப்ரக்ரு’திமீயுஷ: ॥ **16** ॥

ப்ரக்ரு’தேர்கு3ணஸாம்யஸ்ய நிர்விஶேஷஸ்ய மாநவி ।
சேஷ்டா யத: ஸ ப4க3வாந் கால இத்யுபலக்ஷித: ॥ **17** ॥

அந்த: புருஷரூபேண காலரூபேண யோ ப3ஹி: ।
ஸமந்வேத்யேஷ ஸத்த்வாநாம் ப4க3வாநாத்மமாயயா ॥ **18** ॥

தை3வாத்க்ஷுபி4தத4ர்மிண்யாம்
ஸ்வஸ்யாம் யோநௌ பர: புமாந்
ஆத4த்த வீர்யம் ஸாஸூத
மஹத்தத்த்வம் ஹிரண்மயம் ॥ **19** ॥

விஶ்வமாத்மக3தம் வ்யஞ்ஜந் கூடஸ்தோ2 ஜக3த3ங்குர: ।
ஸ்வதேஜஸாபிப3த்தீவ்ரமாத்மப்ரஸ்வாபநம் தம: ॥ **20** ॥

யத்தத்ஸத்த்வகு3ணம் ஸ்வச்ச2ம் ஶாந்தம் ப4க3வத: பத3ம் ।
யதா3ஹுர்வாஸுதே3வாக்2யம் சித்தம் தந்மஹதா3த்மகம் ॥ **21** ॥

ஸ்வச்ச2த்வமவிகாரித்வம்
ஶாந்தத்வமிதி சேதஸ: ।
வ்ரு’த்திபி4ர்லக்ஷணம் ப்ரோக்தம்
யதா2பாம் ப்ரக்ரு’தி: பரா ॥ **22** ॥

மஹத்தத்த்வாத்3விகுர்வாணாத்3ப4க3வத்3வீர்யஸம்ப4வாத் ।
க்ரியாஶக்திரஹங்காரஸ்த்ரிவித4: ஸமபத்3யத ॥ **23** ॥

வைகாரிகஸ்தைஜஸஶ்ச தாமஸஶ்ச யதோ ப4வ: ।
மநஸஶ்சேந்த்3ரியாணாம் ச பூ4தாநாம் மஹதாமபி ॥ **24** ॥

ஸஹஸ்ரஶிரஸம் ஸாக்ஷாத்3யமநந்தம் ப்ரசக்ஷதே ।
ஸங்கர்ஷணாக்2யம் புருஷம் பூ4தேந்த்3ரியமநோமயம் ॥ **25** ॥

கர்த்ரு’த்வம் கரணத்வம் ச கார்யத்வம் சேதி லக்ஷணம் ।
ஶாந்தகோ4ரவிமூட4த்வமிதி வா ஸ்யாத3ஹங்க்ரு’தே: ॥ **26** ॥

வைகாரிகாத்3விகுர்வாணாந்மநஸ்தத்த்வமஜாயத ।
யத்ஸங்கல்பவிகல்பாப்4யாம் வர்ததே காமஸம்ப4வ: ॥ **27** ॥

யத்3விது3ர்ஹ்ருயநிருத்3தா4க்2யம் ஹ்ரு’ஷீகாணாமதீ4ஶ்வரம் ।
ஶாரதே3ந்தீ3வரஶ்யாமம் ஸம்ராத்4யம் யோகி3பி4: ஶநை: ॥ **28** ॥

தைஜஸாத்து விகுர்வாணாத்3 பு3த்3தி4தத்த்வமபூ4த்ஸதி ।
த்3ரவ்யஸ்பு2ரணவிஜ்ஞாநமிந்த்3ரியாணாமநுக்3ரஹ: ॥ **29** ॥

ஸம்ஶயோऽத2 விபர்யாஸோ
நிஶ்சய: ஸ்ம்ரு’திரேவ ச ।
ஸ்வாப இத்யுச்யதே பு3த்3தே4ர் -
லக்ஷணம் வ்ரு’த்தித: ப்ரு’த2க் ॥ **30** ॥

தைஜஸாநீந்த்3ரியாண்யேவ
க்ரியாஜ்ஞாநவிபா4க3ஶ: ।
ப்ராணஸ்ய ஹி க்ரியா ஶக்திர் -
பு3த்3தே4ர்விஜ்ஞாநஶக்திதா ॥ **31** ॥

தாமஸாச்ச விகுர்வாணாத்3ப4க3வத்3வீர்யசோதி3தாத் ।
ஶப்3த3மாத்ரமபூ4த்தஸ்மாந்நப4: ஶ்ரோத்ரம் து ஶப்3த3க3ம் ॥ **32** ॥

அர்தா2ஶ்ரயத்வம் ஶப்3த3ஸ்ய த்3ரஷ்டுர்லிங்க3த்வமேவ ச ।
தந்மாத்ரத்வம் ச நப4ஸோ லக்ஷணம் கவயோ விது3: ॥ **33** ॥

பூ4தாநாம் சி2த்3ரதா3த்ரு’த்வம்
ப3ஹிரந்தரமேவ ச ।

ப்ராணேந்த்3ரியாத்மதி4ஷ்ண்யத்வம்
நப4ஸோ வ்ரு’த்திலக்ஷணம் ॥ **34** ॥

நப4ஸ: ஶப்3த3தந்மாத்ராத் -
காலக3த்யா விகுர்வத: ।
ஸ்பர்ஶோऽப4வத்ததோ வாயுஸ்த் -
வக் ஸ்பர்ஶஸ்ய ச ஸங்க்3ரஹ: ॥ **35** ॥

ம்ரு’து3த்வம் கடி2நத்வம் ச ஶைத்யமுஷ்ணத்வமேவ ச ।
ஏதத்ஸ்பர்ஶஸ்ய ஸ்பர்ஶத்வம் தந்மாத்ரத்வம் நப4ஸ்வத: ॥ **36** ॥

சாலநம் வ்யூஹநம் ப்ராப்திர் -
நேத்ரு’த்வம் த்3ரவ்யஶப்3த3யோ: ।
ஸர்வேந்த்3ரியாணாமாத்மத்வம்
வாயோ: கர்மாபி4லக்ஷணம் ॥ **37** ॥

வாயோஶ்ச ஸ்பர்ஶதந்மாத்ராத்3ரூபம் தை3வேரிதாத3பூ4த் ।
ஸமுத்தி2தம் ததஸ்தேஜஶ்சக்ஷூ ரூபோபலம்ப4நம் ॥ **38** ॥

த்3ரவ்யாக்ரு’தித்வம் கு3ணதா வ்யக்திஸம்ஸ்தா2த்வமேவ ச ।
தேஜஸ்த்வம் தேஜஸ: ஸாத்4வி ரூபமாத்ரஸ்ய வ்ரு’த்தய: ॥ **39** ॥

த்3யோதநம் பசநம் பாந -
மத3நம் ஹிமமர்த3நம் ।
தேஜஸோ வ்ரு’த்தயஸ்த்வேதா:
ஶோஷணம் க்ஷுத்த்ரு’ட்3வ ச ॥ **40** ॥

ரூபமாத்ராத்3விகுர்வாணாத்தேஜஸோ தை3வசோதி3தாத் ।
ரஸமாத்ரமபூ4த்தஸ்மாத3ம்போ4 ஜிஹ்வா ரஸக்3ரஹ: ॥ **41** ॥

கஷாயோ மது4ரஸ்திக்த: கட்வம்ல இதி நைகதா4 ।
பௌ4திகாநாம் விகாரேண ரஸ ஏகோ விபி4த்3யதே ॥ **42** ॥

க்லேத3நம் பிண்ட3நம் த்ரு’ப்தி: ப்ராணநாப்யாயநோந்த3நம் ।
தாபாபநோதோ3 பூ4யஸ்த்வமம்ப4ஸோ வ்ரு’த்தயஸ்த்விமா: ॥ **43** ॥

ரஸமாத்ராத்3விகுர்வாணாத3ம்ப4ஸோ தை3வசோதி3தாத் ।
க3ந்த4மாத்ரமபூ4த்தஸ்மாத்ப்ரு’த்2வீ க்4ராணஸ்து க3ந்த4க3: ॥ **44** ॥

கரம்ப4பூதிஸௌரப்4யஶாந்தோக்3ராம்லாதி3பி4: ப்ரு’த2க் ।
த்3ரவ்யாவயவவைஷம்யாத்3க3ந்த4 ஏகோ விபி4த்3யதே ॥ **45** ॥

பா4வநம் ப்3ரஹ்மண: ஸ்தா2நம் தா4ரணம் ஸத்3விஶேஷணம் ।
ஸர்வஸத்த்வகு3ணோத்3பே4த3: ப்ரு’தி2வீவ்ரு’த்திலக்ஷணம் ॥ **46** ॥

நபோ4கு3ணவிஶேஷோऽர்தோ2
யஸ்ய தச்ச்2ரோத்ரமுச்யதே ।
வாயோர்கு3ணவிஶேஷோऽர்தோ2
யஸ்ய தத்ஸ்பர்ஶநம் விது3: ॥ **47** ॥

தேஜோகு3ணவிஶேஷோऽர்தோ2
யஸ்ய தச்சக்ஷூருச்யதே ।
அம்போ4கு3ணவிஶேஷோऽர்தோ2
யஸ்ய தத்3ரஸநம் விது3: ।
பூ4மேர்கு3ணவிஶேஷோऽர்தோ2
யஸ்ய ஸ க்4ராண உச்யதே ॥ **48** ॥

பரஸ்ய த்3ரு’ஶ்யதே த4ர்மோ ஹ்யயபரஸ்மிந் ஸமந்வயாத் ।
அதோ விஶேஷோ பா4வாநாம் பூ4மாவேவோபலக்ஷ்யதே ॥ **49** ॥

ஏதான்யஸம்ஹத்ய யதா3 மஹதா3தீ3நி ஸப்த வை ।
காலகர்மகு3ணோபேதோ ஜக3தா3தி3ருபாவிஶத் ॥ **50** ॥

ததஸ்தேநாநுவித்3தே4ப்4யோ யுக்தேப்4யோऽண்ட3மசேதநம் ।
உத்தி2தம் புருஷோ யஸ்மாது3த3திஷ்ட2த3ஸௌ விராட் ॥ **51** ॥

ஏதத3ண்ட3ம் விஶேஷாக்2யம் க்ரமவ்ரு’த்3தை4ர்த3ஶோத்தரை: ।
தோயாதி3பி4: பரிவ்ரு’தம் ப்ரதா4நேநாவ்ரு’தைர்ப3ஹி: ।
யத்ர லோகவிதாநோऽயம் ரூபம் ப4க3வதோ ஹரே: ॥ **52** ॥

ஹிரண்மயாத3ண்ட3கோஶாது3த்தா2ய ஸலிலேஶயாத் ।
தமாவிஶ்ய மஹாதே3வோ ப3ஹூதா4 நிர்பி3பே4த3 க2ம் ॥ **53** ॥

நிரபி4த்3யதாஸ்ய ப்ரத2 -
மம் முக2ம் வாணீ ததோऽப4வத் ।
வாண்யா வஹ்நிரதோ2 நாஸே
ப்ராணோऽதோ க்4ராண ஏதயோ: ॥ **54** ॥

க்4ராணாத்3வாயுரபி4த்3யேதா -
மக்ஷிணீ சக்ஷுரேதயோ: ।
தஸ்மாத்ஸூர்யோ வ்யபி4த்3யேதாம்
கர்ணௌ ஶ்ரோத்ரம் ததோ தி3ஶ: ॥ **55** ॥

நிர்பி3பே4த3 விராஜஸ்த்வக்3ரோமஶ்மஶ்ரூர்வாத3யஸ்தத: ।
தத ஓஷத4யஶ்சாஸந் ஶிஶ்நம் நிர்பி3பி4தே3 தத: ॥ **56** ॥

ரேதஸ்தஸ்மாதா3ப ஆஸந்நிரபி4த்3யத வை கு3த3ம் ।
கு3தா3த3பாநோऽபாநாச்ச ம்ரு’த்யுர்லோகப4யங்கர: ॥ **57** ॥

ஹஸ்தௌ ச நிரபி4த்3யேதாம் ப3லம் தாப்4யாம் தத: ஸ்வராட் ।
பாதௌ3 ச நிரபி4த்3யேதாம் க3திஸ்தாப்4யாம் ததோ ஹரி: ॥ **58** ॥

நாட்3யோऽஸ்ய நிரபி4த்3யந்த தாப்4யோ லோஹிதமாப்4ரு’தம் ।
நத்3யஸ்தத: ஸமப4வந்நுத3ரம் நிரபி4த்3யத ॥ **59** ॥

க்ஷுத்பிபாஸே தத: ஸ்யாதாம் ஸமுத்3ரஸ்த்வேதயோரபூ4த் ।
அதா2ஸ்ய ஹ்ரு’த3யம் பி4ந்நம் ஹ்ரு’த3யாந்மந உத்தி2தம் ॥ **60** ॥

மநஸஶ்சந்த்3ரமா ஜாதோ பு3த்3தி4ர்பு3த்3தே4ர்கி3ராம் பதி: ।
அஹங்காரஸ்ததோ ருத்3ரஶ்சித்தம் சைத்யஸ்ததோऽப4வத் ॥ **61** ॥

ஏதே ஹ்யப்4யுத்தி2தா தே3வா நைவாஸ்யோத்தா2பநேऽஶகந் ।
புநராவிவிஶு: கா2நி தமுத்தா2பயிதும் க்ரமாத் ॥ **62** ॥

வஹ்நிர்வாசா முக2ம் பே4ஜே நோத3திஷ்ட2த்ததா3 விராட் ।
க்4ராணேந நாஸிகே வாயுர்நோத3திஷ்ட2த்ததா3 விராட் ॥ **63** ॥

அக்ஷிணீ சக்ஷுஷாऽऽதி3த்யோ
நோத3திஷ்ட2த்ததா3 விராட் ।
ஶ்ரோத்ரேண கர்ணௌ ச தி3ஶோ
நோத3திஷ்ட2த்ததா3 விராட் ॥ **64** ॥

த்வசம் ரோமபி4ரோஷத்4யோ நோத3திஷ்ட2த்ததா3 விராட் ।
ரேதஸா ஶிஶ்நமாபஸ்து நோத3திஷ்ட2த்ததா3 விராட் ॥ **65** ॥

கு3த3ம் ம்ரு’த்யுரபாநேந நோத3திஷ்ட2த்ததா3 விராட் ।
ஹஸ்தாவிந்த்3ரோ ப3லேநைவ நோத3திஷ்ட2த்ததா3 விராட் ॥ **66** ॥

விஷ்ணுர்க3த்யைவ சரணௌ நோத3திஷ்ட2த்ததா3 விராட் ।
நாட்3ர்நத்3யோ லோஹிதேந நோத3திஷ்ட2த்ததா3 விராட் ॥ **67** ॥

க்ஷுத்த்ரு’ட்3ப்4யாமுத3ரம் ஸிந்து4ர்நோத3திஷ்ட2த்ததா3 விராட் ।
ஹ்ரு’த3யம் மநஸா சந்த்3ரோ நோத3திஷ்ட2த்ததா3 விராட் ॥ **68** ॥

பு3த்3த்4யா ப்3ரஹ்மாபி ஹ்ரு’த3யம் நோத3திஷ்ட2த்ததா3 விராட்।
ருத்3ரோऽபி4மத்யா ஹ்ரு’த3யம் நோத3திஷ்ட2த்ததா3 விராட் ॥ **69** ॥

சித்தேந ஹ்ரு’த3யம் சைத்ய: க்ஷேத்ரஜ்ஞ: ப்ராவிஶத்3யதா3।
விராட் ததை3வ புருஷ: ஸலிலாது3த3திஷ்ட2த ॥ **70** ॥

யதா2 ப்ரஸூப்தம் புருஷம் ப்ராணேந்த்3ரியமநோதி4ய:।
ப்ரப4வந்தி விநா யேந நோத்தா2பயிதுமோஜஸா ॥ **71** ॥

தமஸ்மிந் ப்ரத்யகா3த்மாநம் தி4யா யோக3ப்ரவ்ரு’த்தயா।
ப4க்த்யா விரக்த்யா ஜ்ஞாநேந விவிச்யாத்மநி சிந்தயேத் ॥ **72** ॥

॥ இதி ஸ்ரீமத்3பா4க3வதே மஹாபுராணே பாரமஹம்ஸ்யாம் ஸம்ஹிதாயாம் த்ரு’தீயஸ்கந்தே4 காபிலேயே தத்த்வஸமாம்நாயே ஷட்3விம்ஶோऽத்4யாய: ॥